
Z kraju i ze świata • From the Country and from the World

**MIĘDZYNARODOWE SEMINARIUM
„DROGA DO SAMODZIELNOŚCI I SAMOSTANOWIENIA —
ŻYCIE—NAUKA—ROZWÓJ”
Gleisdorf k. Grazu, 22-24 III 1996 roku**

W dniach 22-24 III 1996 r. odbyło się z inicjatywy EASE i CHANCE B seminarium w Gleisdorfie, niedaleko Grazu w Austrii.

Pierwszego dnia — w części plenarnej — Thomas Stöppler (VDS Württemberg), organizator konferencji, zaprezentował historię Międzynarodowej Organizacji EASE. Powstała ona w 1968 r. w Hamburgu z inicjatywy Towarzystwa Szkół Specjalnych w Niemczech. Główne jej zadania to inicjowanie kontaktów międzynarodowych poświęconych szkolnictwu specjalnemu. Wspomniane kontakty prowadzone są na czterech poziomach:

- 1) UNESCO — tu kierowane są ogólne informacje,
- 2) kraje nordyckie,
- 3) kraje europejskie,
- 4) kraje rozwijające się.

EASE przede wszystkim organizuje konferencje i seminaria międzynarodowe, współpracuje z innymi organizacjami zajmującymi się szkolnictwem specjalnym, np. z CHANCE B, oraz prowadzi działalność wydawniczą. Bardzo optymistycznym akcentem dla przedstawicieli tej organizacji jest stały wzrost liczby jej członków (np. w 1991 r. liczyła 1000 członków, a w 1994 r. już 3000). Świadczy to o ogromnym zainteresowaniu problemem szkolnictwa specjalnego w Europie oraz dążeniu do wypracowania optymalnych metod pracy rewalidacyjnej z dzieckiem niepełnosprawnym.

Wykład inauguracyjny wygłosił dr Christian Mürner z Hamburga. Tematyka wystąpienia dotyczyła wpływu epoki na proces nauczania osób niepełnosprawnych. Autor zaprezentował historyczne ujęcie myśli pedagogicznej wobec osób upośledzonych umysłowo oraz jak wyglądała wówczas opieka i pomoc osobom niepełnosprawnym. Ówczesne poglądy poddano krytyce z medycznego, psychologicznego i pedagogicznego punktu widzenia. Czasy współczesne zaś to problem perspektyw rozwojowych osób upośledzonych oraz ich sytuacja w rodzinie i w szkole.

Po przerwie obiadowej uczestnicy Konferencji podzielili się na cztery grupy tematyczne (warsztatowe) według zainteresowań uczestników:

I. Możliwości edukacyjne osób głębiej upośledzonych — prowadzenie: dr Franz Schönberger (Uniwersytet — Hannover).

II. Możliwości wczesnej interwencji — prowadzenie: dyrektor Specjalnego Ośrodka dla Dzieci Niewidomych im. św. Michała w Waldkirch — Bernd Herlich.

III. Możliwości edukacji szkolnej — prowadzenie: Thomas Stöppler (VDS Baden Württemberg).

IV. Możliwości zajęć pozaszkolnych — prowadzenie: Franz Wolfmayr (CHANCE B — Gleisdorf).

Każda z wymienionych grup tematycznych liczyła 8-12 osób. Najliczniejszy był warsztat III, w którym uczestniczyli przedstawiciele z Polski (WSP — Kraków, ZNP — Warszawa). Lider grupy zaproponował tematykę związaną z podstawową aktywnością dzieci, zmierzając do określenia konkretnych sugestii w zakresie osiągania samodzielności przez dzieci niepełnosprawne, np. przygotowanie wycieczki, pełnienie dyżuru w klasie, samodzielna droga ze szkoły do domu. Kolejny krok tegoż warsztatu to refleksja nauczyciela po konkretnym działaniu dziecka: odczucia, samoocena, ocena, uspołecznienie, motywacja, integracja, komunikacja.

Za najważniejsze czynniki w kształtowaniu samodzielności dzieci uznano komunikację oraz integrację. Ocena powyższych czynników zakończyła pierwszy dzień obrad.

W godzinach wieczornych odbyło się spotkanie z burmistrzem Gleisdorfu dr Franzem Nussmayrem, który był fundatorem uroczystej kolacji i koncertu muzyki ludowej — „Steirisch Landstreich”.

W drugim dniu Konferencji trwały obrady w grupach tematycznych.

Warsztat III opracowywał „mapę umysłową komunikacji niewerbalnej”.

Po przerwie obiadowej uczestnicy grupy tematycznej III podzielili się na trzy szczegółowe warsztaty (realizujące główny temat):

- a) gry i zabawy,
- b) kompetencje komunikacyjne,
- c) taniec i gest.

Praca sprowadziła się do bardzo szczegółowej „mapy” działań w obrębie konkretnego tematu. Po zakończeniu obrad, w godzinach wieczornych, wszyscy uczestnicy Konferencji zwiedzili Graz, gdzie na koniec odbyła się uroczysta kolacja.

W trzecim — ostatnim — dniu Konferencji na plenarnym posiedzeniu dokonano podsumowania pracy wszystkich grup tematycznych.

T e m a t I: *Czym faktycznie jest upośledzenie umysłowe?*

Na podstawie filmu video (specjalny program — 1,5 roku pracy na farmie osób upośledzonych i pełnosprawnych) i własnych wieloletnich doświadczeń uczestnicy starali się ocenić tradycyjne podejście i myślenie ludzi wobec upośledzenia, możliwości edukacyjne osób upośledzonych, wymagających nieprzerwanej troski i opieki, problem koncentrowania się na fizycznych nieśprawnościach osób upośledzonych umysłowo, zagadnienie integracji tych osób.

T e m a t II: *Potrzeba dialogu między grupami specjalistów we wczesnej interwencji*

We wczesnej interwencji istotą jest współpraca wszystkich specjalistów. Uczestnicy warsztatu z trzech krajów stwierdzili różnice w określonych regionach: Francji, Czech, Niemiec w zakresie oddziaływań rewalidacyjnych. Nie wszędzie więc i nie zawsze praca z dzieckiem niepełnosprawnym rozpoczyna się zaraz po wczesnym stwierdzeniu upośledzenia, kompetencje lekarzy i pedagogów też bywają mało spójne.

Podkreślono zatem ogromną rolę pedagoga specjalnego współpracującego z dzieckiem i rodzicami oraz potrzebę tworzenia nowych ośrodków rehabilitacyjnych ułatwiających pracę z dzieckiem, jego rodzicami i gwarantującymi pełną współpracę i informację wśród specjalistów.

T e m a t III: *Możliwości i ograniczenia komunikacji niewerbalnej dzieci niepełnosprawnych*

Zaplanowano na Kongres we Freiburgu zaprezentowanie trzech warsztatów z konkretnymi propozycjami zajęć dla dzieci niepełnosprawnych:

- I. Wykorzystanie zmysłów w komunikacji (gry i zabawy).
- II. Pełnienie określonych ról w komunikacji.
- III. Wykorzystanie ruchu, gestu i przestrzeni w komunikacji.

Spotkało się to z ogromnym zainteresowaniem wszystkich uczestników Konferencji ze względu na możliwość praktycznego wykorzystania tych zajęć w pracy dydaktycznej i wychowawczej pedagoga specjalnego.

T e m a t IV: *Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych*

Uczestnicy tego warsztatu podkreślali indywidualność osoby upośledzonej, która wykazuje określone zainteresowania. Duże znaczenie ma tutaj integracja z osobami pełnosprawnymi, które w pełni będą wspierały działania upośledzonych osób i rozumiały ich problemy. Nie bez znaczenia są takie czynniki, jak indywidualność regionu, w którym mają pracować osoby upośledzone, liczba ludności, możliwości mieszkaniowe oraz liczba prywatnych i państwowych zakładów pracy.

Obrady trzydniowego seminarium zamknął przedstawiciel CHANCE B — Franz Wolfmayr, dziękując za intensywną i owocną pracę, dzięki której wypracowano konkretne tematy referatów i warsztatów na seminarium w Waldkirch i na Kongres we Freiburgu.

Wielokrotnie przedstawiciele EASE podkreślali miłą atmosferę panującą w czasie obrad seminarium, sprawną organizację i dobre warunki pracy osób uczestniczących w Konferencji.

Dorota Kornaś
Katedra Pedagogiki Specjalnej
WSP Kraków